

ශීර්ෂය 236 - රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව - 2024

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 මතය

ශීර්ෂය 236 - රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුවේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශය, එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශය හා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරු ද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්වලින් සමන්විත 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවේ ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 11(1) වගන්තිය ප්‍රකාරව රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් ඇතුළත් සම්පිණ්ඩන වාර්තාව 2025 මැයි 19 දින ගණන්දීමේ නිලධාරී වෙත නිකුත් කරන ලදී. විගණන පනතේ 11(2) වගන්තිය ප්‍රකාරව දෙපාර්තමේන්තුවට අදාළ වාර්ෂික විස්තරාත්මක කළමනාකරණ විගණන වාර්තාව 2025 මැයි 29 දින ගණන්දීමේ නිලධාරී වෙත නිකුත් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(6) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 10 වගන්තිය ප්‍රකාරව මෙම වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුවේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින්, මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ වාර්තා කිරීමේ පදනම යටතේ සඳහන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේ පදනමට අනුකූලව සියලුම ප්‍රමාණාත්මකතාවයන් සම්බන්ධයෙන් සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් මාගේ වගකීම, විගණකගේ වගකීම යන වගන්තියේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබා ගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 කරුණක් අවධාරණය කිරීම - මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේ පදනම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේ පදනම විස්තර කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ වාර්තා කිරීමේ පදනම කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවමි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන රජයේ මුදල් රෙගුලාසි 150 හා 151 සහ 2025 පෙබරවාරි 21 දින සංශෝධිත 2024 දෙසැම්බර් 16 දිනැති රාජ්‍යය ගිණුම් මාර්ගෝපදේශ අංක 06/2024 අනුව රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුවේ, මහා භාණ්ඩාගාරයේ සහ පාර්ලිමේන්තුවේ අවශ්‍යතාවය සඳහා සකස් කර ඇත. එම නිසා, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙනත් අරමුණු සඳහා සුදුසු නොවිය හැක. මාගේ වාර්තාව රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුවේ, මහා භාණ්ඩාගාරයේ සහ ශ්‍රී ලංකා පාර්ලිමේන්තුවේ භාවිතය සඳහා පමණක් අරමුණු කර ඇත. මෙම කරුණ සම්බන්ධයෙන් මාගේ මතය විකරණය කරනු නොලැබේ.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ හා ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ වගකීම

රජයේ මුදල් රෙගුලාසි 150 හා 151 සහ 2025 පෙබරවාරි 21 දින සංශෝධිත 2024 දෙසැම්බර් 16 දිනැති රාජ්‍ය ගිණුම් මාර්ගෝපදේශ අංක 06/2024 අනුකූලව සියලුම ප්‍රමාණාත්මකතාවයන් සම්බන්ධයෙන් සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කෙරෙන පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා වංචා සහ වැරදි හේතුවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකි වනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ වගකීම වේ.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) වගන්තිය ප්‍රකාරව දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වාර්ෂික හා කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වා ගෙන යා යුතුය.

ජාතික විගණන පනතේ 38(1)(ඇ) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව දෙපාර්තමේන්තුවේ මූල්‍ය පාලනය සඳහා සඵලදායී අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතියක් සකස් කර පවත්වා ගෙන යනු ලබන බවට ගණන්දීමේ නිලධාරී සහතික විය යුතු අතර එම පද්ධතියේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව කලින් කල සමාලෝචනයක් සිදු කර ඒ අනුව පද්ධතිය ඵලදායී ලෙස කරගෙන යාමට අවශ්‍ය වෙනස්කම් සිදු කරනු ලැබිය යුතුය.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය පිළිබඳ විගණකගේ වගකීම

සමස්ථයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා හා වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකාධිපති වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කර ගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇති විය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මකභාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කර ගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුවෙන් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම් හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, චේතනාන්විත මඟහැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලදී.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව ඇගයීම.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

මාගේ විගණනය තුළදී හඳුනාගත් වැදගත් විගණන සොයාගැනීම්, ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතා හා අනෙකුත් කරුණු පිළිබඳව ගණන්දීමේ නිලධාරී දැනුවත් කරන ලදී.

2. වෙනත් නෛතික අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 6(1)(ඇ) වගන්තිය ප්‍රකාරව පහත සඳහන් කරුණු මා ප්‍රකාශ කරමි.

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉකුත් වර්ෂය සමඟ අනුරූප වන බවට,
- (ආ) ඉකුත් වර්ෂයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මා විසින් කර තිබුණු නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කර තිබුණි.

3. මූල්‍ය සමාලෝචනය

3.1 වියදම් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය

ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ මුදල් රෙගුලාසි සංග්‍රහයේ 50(II) අනුව ඇස්තමේන්තු හැකිතාක් දුරට සම්පූර්ණයෙන් නිවැරදිව පිළියෙල කිරීමට ගණන්දීමේ නිලධාරියා වගබලා ගත යුතු වුවත් පහත පරිදි ඉතිරි කිරීම් සිදුකර තිබුණි.

වැය විෂය අංක 236-1-1-1202 (010) යටතේ රු.340,000 ක් වූ මුලු ප්‍රතිපාදනයම ඉතිරි කර තිබූ අතර පුනරාවර්තන වැය විෂයයන් 04කට අදාළව ශුද්ධ ප්‍රතිපාදන එකතුව රු.77,683,000 ක් ද එහි වියදම රු.59,545,199 ක් ද වූයෙන් එක් එක් වැය විෂයයන්හි සියයට 21ත් 56ත් අතර පරාසයක වන පරිදි රු.18,137,801ක් ඉතිරිවීම් පැවතුණි.

වර්ෂය තුළදී විදුලිය බිඳ වැටීම අවමවීම නිසා දෙපාර්තමේන්තුවේ ජෙනරේටරය භාවිතය අපේක්ෂිත පරිදි සිදු නොවීම සහ විවිධ හේතූන් නිසා ඇතැම් වැය විෂයන්ගේ ප්‍රතිපාදන අපේක්ෂිත පරිදි වියදම් නොවීම හේතුවෙන් මෙම ඉතිරිවීම් සිදු වී ඇති බව.

ඇස්තමේන්තු හැකිතාක් නිවැරදිව සකස් කළ යුතුය.

4. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

4.1 කාර්යභාරයන් ඉටු නොකිරීම

විගණන නිරීක්ෂණය	ගණන්දීමේ අදහස් දැක්වීම	නිලධාරීගේ	නිර්දේශය
ජාතික හා ජාත්‍යන්තර භාෂා හැකියාව ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා පාඨමාලා සංවිධානය කිරීම ආයතනයේ ප්‍රධාන අරමුණක් වුවත් ජාත්‍යන්තර භාෂා ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ප්‍රවර්තන වර්ෂය තුළ පාඨමාලා සංවිධානය කර නොතිබුණි.	2024 වර්ෂය සඳහා භාෂා පාඨමාලා සඳහා ශ්‍රව්‍ය හා දෘශ්‍ය මාධ්‍ය ඔස්සේ අයදුම්පත් කැඳවූ නමුත් ලියාපදිංචි සංඛ්‍යාව අනුව ආරම්භ කළ හැකි වූයේ දෙමළ භාෂා පාඨමාලාවක් පමණි.		ආයතනයේ ප්‍රධාන අරමුණු ලබා කර ගැනීමට හැකි වන පරිදි ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ ක්‍රියාකාරකම් සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

4.2 වත්කම් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) දෙපාර්තමේන්තුව තුළ මොනිටර් 30ක් සහිත භාෂා විද්‍යාගාරයක්, මොනිටර් 18ක් සහිත ඇගයීම් මධ්‍යස්ථානයක් හා මොනිටර් 30ක් සහිත දේශන ශාලාවක් උන උපයෝජිතව පැවති අතර 2024 වර්ෂය තුළ පාඨමාලාලාභීන් 13 දෙනෙකු සහභාගි වූ පැය 100 දෙමළ භාෂා සහතික පත්‍ර පාඨමාලාවක් පමණක් පවත්වා තිබුණි.	පරිගණක පාදක ජාතික භාෂා සුදුසුකම් ඇගයීමේ ප්‍රවේශ පරීක්ෂණ සඳහා ප්‍රමාණවත් අයදුම්පත් සංඛ්‍යාවක් 2024 දී නොලැබීම නිසා ඇගයීම් පරීක්ෂණය පැවැත්වීමේ අවශ්‍යතාවක් නොතිබුණි. 2024 වර්ෂයේ භාෂා විද්‍යාගාරය මගින් පවත්වනු ලබන භාෂා පාඨමාලා සඳහා ලියාපදිංචි වූ සිසුන් සංඛ්‍යාව අනුව ආරම්භ කිරීමට හැකි වූයේ පැය 100 ක දෙමළ භාෂා සහතික පත්‍ර පාඨමාලා එකක් පමණි.	භාෂා විද්‍යාගාරය, ඇගයීම් මධ්‍යස්ථාන, දේශන ශාලා, පරිගණක හා උපකරණ යනාදී වත්කම් උපරිම ලෙස කාර්යයන්හි යොදවා ගැනීමට සැලසුම්කර ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.
(ආ) විභාග කටයුතු වෙනුවෙන් 2017 වර්ෂයේ රු.2,426,125ක් වැය කර ඉදිකර තිබූ ශබ්දාගාරය 2024 වර්ෂයේ දී උපයෝගී කරගෙන තිබුනේ ජාතික ඇගයීම් පරීක්ෂණ (NLQ) 4ක් සඳහා අවශ්‍ය හඩපට සැකසීම සඳහා පමණි.	2024 වසරේ දී විභාග අංශයෙන් සකස් කරන ලද්දේ ජාතික භාෂා සුදුසුකම් ඇගයීම් පරීක්ෂණ 04ක හඩපට පමණි. ඊට අමතරව දෙපාර්තමේන්තුව පැවැත්වූ සුවිශේෂී උත්සව අවස්ථාවන්හි දී ඒවාට අදාළ ව හඩපට සකස් කිරීමේ කාර්යයන් සිදු කරන ලදී.	ශබ්දාගාරයෙන් උපරිම ප්‍රයෝජන ලබාගැනීමට සැලසුම්කර ඒ අනුව ක්‍රියා කළ යුතුය.

4.3 කළමනාකරණ දුර්වලතා

විගණන නිරීක්ෂණය	ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) පිරිවැය රු.10,810,000ක් වූ මොරටුව විශ්ව විද්‍යාලය විසින් සකස් කර දුන් සිංහල-දෙමළ හා දෙමළ-සිංහල භාෂා පරිවර්තන මෘදුකාංගයේ නිරවද්‍යතාවය පිළිබඳ සහතිකයක් රාජ්‍ය භාෂා කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂවරයාගෙන් ඉල්ලා තිබුණද, එය ලබාගැනීමට අපොහොසත් වී තිබුණි. මෘදුකාංගය පරිශීලකයින් 225කට ආසන්න පිරිසක් භාවිතා කරන බව දක්වා තිබුණද විද්‍යුත් ලිපිනයට තොරතුරු කැඳවීමේදී කිසිවකු එය භාවිතා කර නොතිබුණි.	භාෂා පරිවර්තක මෘදුකාංගය රාජ්‍ය පරිපාලන අමාත්‍යාංශයට අයත් සර්වරයක පවත්වාගෙන යමින් පරිශීලකයන් 225 දෙනෙකුට ආසන්න ප්‍රමාණයකට භාවිතය සඳහා ලබාදී ඇති බැවින් විශ්ව විද්‍යාලය වෙත ගෙවන ලද මුදලට සරිලන මෘදුකාංගයක් නිර්මාණය කර දී ඇත. සංවර්ධනය කර ඇති මෘදුකාංගයට වඩා නිවැරදි සහ භාෂා පරිවර්තක මෘදුකාංග දැනට වෙළෙඳපොළේ පවතින බැවින් පරිශීලකයන් එකී මෘදුකාංග භාවිතයට පෙළඹී ඇත.	මෘදුකාංගයේ අඩුපාඩු හඳුනාගෙන නිවැරදිකර භාෂා පරිවර්තන කටයුතු සඳහා සක්‍රීය දායකත්වයක් ලබා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) වාචික, ලිඛිත හා කථන භාෂා ප්‍රවීණතා පාඨමාලා සඳහා 2016 සහ 2018 වර්ෂවල මිලදීගෙන තිබූ රු.3,561,166 ක් වටිනා උපකාරක පාඨමාලා ග්‍රන්ථ 23,158 ක තොගයක් උපයෝජනයෙන් තොරව පැවතුනි.	මෙම පොත් රාජ්‍ය ආයතනවලට හා පාසැල්වලට නොමිලේ නිකුත් කිරීමට කටයුතු කරමින් පවතී. අධිකරණ අමාත්‍යාංශයේ ජාතික ඒකාබද්ධතා අංශය මගින් සංවිධානය කරන විවිධ වැඩසටහන්වලදී මෙම පොත් සුදුසු පරිදි බෙදාහැරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	අවශ්‍යතාවය තක්සේරු කිරීමෙන් තොරව සිදු කරන ලද මිලදී ගැනීම් සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු නිලධාරීන් හඳුනාගෙන ඔවුන්ට එරෙහිව විනය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය. පොත් තොගය උපයෝජනය සඳහා සැලසුම් සකස් කළ යුතුය.
(ඇ) එකතු වටිනාකම රු.288,408ක් වූ විවිධ වර්ගවල ටෝනර් 22ක් ද, එකතු වටිනාකම රු.130,000ක් වූ ආරක්ෂිත ඇදුම් කට්ටල 400 ක් ද 2022 වර්ෂයේ සිට නිකුත් කිරීමෙන් තොරව ගබඩාවේ පැවතුණි.	අලුත්වැඩියා කළ හැකි මුද්‍රණ යන්ත්‍ර අලුත්වැඩියා කර ටෝනර් නිකුත් කිරීමෙන් පසු ඉතිරිය ටෝනර් අවශ්‍යතාවය අනුව වෙනත් ආයතනයකට ලබාදීමට කටයුතු කරන බව සහ ආරක්ෂිත ඇදුම් කට්ටල උතුරු නැගෙනහිර ග්‍රාමීය රෝහල් සඳහා ලබාදීමට කටයුතු කරන බව	අවශ්‍යතාවයකින් තොරව සිදු කරන ලද භාණ්ඩ මිලදී ගැනීම් සම්බන්ධයෙන් අදාළ නිලධාරීන් වගකිව යුතු වීම .